

KO PIČI ČEBELA ...

Piše: Urška Tomec, dr. med.

Ne glede na to, da je kranjska če bela znana kot ena najbolj miroljubnih čebeljih pasem, se čebelar pri svojem delu tako rekoč ne more izogniti čebeljim pikom. Koliko čebele opikajo čebelarja, pa je veliko odvisno od njega same ga in od njegovega načina dela.

V večini primerov pik čebele povzroči zgolj bolj ali manj bolečo oteklino, ki nastane na mestu pika in v nekaj dneh mine. Zdrav odrasel človek lahko varno prenese do tisoč čebeljih pikov, za otroka pa jih je lahko usodnih že precej manj.

Posebno pozornost pa je treba nameniti ljudem, pri katerih se razvije alergija na strup čebel. Ko se enkrat pojavi, jo lahko pričakujemo ob vsakem piku enake ali sorodne žuželke, kot so ose, sršeni in čmrlji. Alergijsko reakcijo na pik žuželk ima približno 0,5 odstotka ljudi. Vedeti moramo, da je za odraslega človeka, ki je alergičen na čebelji strup, lahko usoden en sam pik.

Po vbodu ostane v koži čebelje želo skupaj z vrečico strupa. Pik povzroči skelečo bolečino in srbenje, kmalu pa nastaneta še oteklina in rdečina. Pik je zelo nevaren, če žuželka piči v usta ali v žrelo; ker oteklina ovira dihanje, se prizadeti lahko celo zaduši.

Po piku svetujemo, da nežno iz vlečete želo, hkrati pa pazite, da ne prebodete vrečice s strupom, ki je povezana z želom. Mesto vboda sperite z večjo količino vode, nato pa ga namažite z antiseptično kremo in po možnosti še z antihistaminsko kremo v kombinaciji s kortikosteroidom ali tekočim pudrom, saj bo to ublažilo vnetje, bolečino in srbenje. Na boleči del polagamo hladne obkladke. Če je pikov več, se sprostijo več strupa, zato je večja tudi možnost resnejše sistemske reakcije. V tem primeru čim prej poiščimo zdravniško pomoč.

Tudi če se bolečina in srbenje stopnjujeta, čim prej poiščimo zdravniško pomoč. V tem primeru gre lahko za alergijsko reakcijo, katere znak so lahko še slabost, vrtoglavica, glavobol, bolečine v trebuhu. Zelo resen znak so teža ve z dihanjem in otekanje drugih delov. Otekanje je zlasti izrazito na ustnicah, jeziku in v grlu, zato otežuje dihanje. Prizadeti lahko celo izgubi zavest.

Reakcija ob prvem piku ponavadi ni nevarna. Ob prvem piku namreč telo čebelji ali sorodni strup šele prepozna za tujega, ob na slednjem vnosu strupa pa se nanj burno odzove. Ob vsakem nadaljnjem piku se alergijska reakcija lahko stopnjuje, znaki so čedalje hujši in resnejši.

Osebe, ki so alergične na čebelji ali osji pik, morajo stalno nositi s seboj komplet za samo pomoč in ga takoj po piku uporabiti. Komplet vsebuje injekcijo adrenalina ter antihistaminske in kortikosteroidne tablete. Kljub temu morajo te osebe poskrbe ti, da čim prej dobijo ustrezno zdravniško pomoč. Do tedaj naj mesto vboda hladijo z obkladki z ledom, ga namažejo z antihistaminsko kremo oziroma uporabijo komplet za samopomoč. Mesto pika tudi imobiliziramo, oseba naj počiva. Če gre za pik na roki ali nogi, mesto nekaj centimetrov nad pikom podvežemo.

Najhujša reakcija na čebelji pik je tako imenovani anafilaktični šok, pri katerem se znaki, kot so srbenje, otekanje ustnic in žrela, bolečine v trebuhu, bruhanje, driska, bledica in znojenje, pojavijo v nekaj sekundah ali minutah. Gre za smrtno nevarno stanje, pri katerem prizadeti čim prej potrebuje pomoč zdravnika, sicer lahko umre.

Alergijo na strup čebel je mogoče zmanjšati ali odpraviti s postopkom, ki ga imenujemo desenzibilizacija ali specifična imunoterapija. Gre za medicinski postopek, s katerim zmanjša mo preobčutljivost organizma na določen alergen, v tem primeru na strup čebel. Da bi zmanjšali resekcijo telesa na strup, bolnik prejema zelo majhne količi ne prečiščenega alergena, tj. čebelje ga strupa, na katerega je preobčutljiv. Po aplikaciji alergena lahko nastopi preobčutljivost na reakcija, tudi hujše stopnje, zato tovrstno zdravljenje izvajajo le v specialističnih ambulantah. Postopek je dolgotrajen in ga je treba pogosto ponavljati.

Kako naj torej ravna čebelar, ki je alergičen na čebelji strup? Vse kakor zelo previdno. Če je reakcija na čebelji strup zelo huda, je, žal, mogoče tudi to, da človeka tisto, kar je imel tako rad, namreč čebela, tudi ubije.

Foto: Peter Štrec

KO PIČI ČEBELA ...

Piše: Urška Tomac, dr. med.

Ne glede na to, da je kranjska čebela znana kot ena najbolj priljubljenih čebeljih pasem, se čebelar pri svojem delu tako rekoč ne more izogniti čebeljim pikom. Koliko čebele opikajo čebelarja, pa je veliko odvisno od njega samega in od njegovega načina dela. V večini primerov pik čebele povzroči zgolj bolj ali manj bolečo otekline, ki nastane na mestu pika in v nekaj dneh mine. Zdrav odrasel človek lahko varno prenese do tisoč čebeljih pikov, za otroke pa jih je lahko usodnih že precej manj.

Posebno pozornost pa je treba nameniti ljudem, pri katerih se razvije alergija na strup čebel. Ko se enkrat pojavi, jo lahko pričakujemo ob vsakem pikju enake ali sorodne žuželke, kot so ose, sršeni in čmrčji. Alergijsko reakcijo na pik žuželk ima približno 0,5 odstotka ljudi. Vedeti moramo, da je za odraslega človeka, ki je alergičen na čebelji strup, lahko usoden en sam pik.

Po vbodu ostane v koži čebelja želo skupaj z vrečico strupa. Pik povzroči skalečo bolečino in srbenje, kmalu pa nastane še oteklina in rdečina. Pik je zelo nevaren, če žuželka piči v usta ali žrelo; ker oteklina ovira dihanje, se prizadeti lahko celo zaduši.

Po pikju svetujemo, da nežno izvlečete želo, hkrati pa pazite, da ne prebodete vrečice s strupom, ki je povezana z želom. Mesto vboda sperite z večjo količino vode, nato pa ga namažite z antiseptično kremo in po možnosti še z antihistaminsko kremo v kombinaciji s kortikosteroidom ali tekočim pudrom, saj bo to ublažilo vnetje, bolečino in srbenje. Na boleči del polagamo hladne obkladke. Če je pikov več, se sprosti več strupa, zato je večja tudi možnost resnejše sistemske reakcije. V tem primeru čim prej poiščimo zdravniško pomoč.

Tudi če se bolečina in srbenje stopnjujeta, čim prej poiščimo zdravniško pomoč. V tem primeru gre lahko za alergijsko reakcijo, kateri znak so lahko še slabost, vrtoglavica, glavobol, bolečine v trebuhu. Zelo resen znak so težave z dihanjem in otekanje drugih delov. Otekanje je zlasti izrazito na ustnicah, jeziku in v grlu, zato otežuje dihanje. Prizadeti lahko celo izgubi zavest.

Reakcija ob prvem pikju po navadi ni nevarna. Ob prvem pikju namreč telo čebelji ali sorodni strup čebele prepozna za tujega, ob naslednjem vnosu strupa pa se nanj burno odzove. Ob vsaki naslednjem pikju se alergijska re-

akcija lahko stopnjuje, znaki so čedalje hujši in resnejši.

Osebe, ki so alergične na čebelji ali osji pik, morajo stalno nositi s seboj komplet za samopomoč in ga takoj po pikju uporabiti. Komplet vsebuje injekcijo adrenalina ter antihistaminske in kortikosteroidne tablete. Kljub temu morajo te osebe poskrbeti, da čim prej dobijo ustrezno zdravniško pomoč. Do tedaj naj mesto vboda hladijo z obkladki z ledom, ga namažejo z antihistaminsko kremo oziroma uporabijo komplet za samopomoč. Mesto pika tudi imobiliziramo, oseba naj počiva. Če gre za pik na roki ali nogi, mesto nekaj centimetrov nad pikom podvežemo.

Najhujša reakcija na čebelji pik je tako imenovani anafilaktični šok, pri katerem se znaki, kot so srbenje, otekanje ustnic in žrela, bolečine v trebuhu, bruhanje, driska, bledica in znojenje, pojavijo v nekaj sekundah ali minutah. Gre za smrtno nevarno stanje, pri katerem prizadeti čim prej potrebuje pomoč zdravnika, sicer lahko umre.

Alergijo na strup čebel je mogoče zmanjšati ali odpraviti s postopkom, ki ga imenujemo desenzibilizacija ali specifična imunoterapija. Gre za medicinski postopek, s katerim zmanjšamo preobčutljivost organizma na določen alergen, v tem primeru na strup čebel. Da bi zmanjšali resnost reakcije telesa na strup, bolnik prejema zelo majhne količine prečiščenega alergena, tj. čebeljega strupa, na katerega je preobčutljiv. Po aplikaciji alergena lahko nastopi preobčutljivostna reakcija, tudi hujše stopnje, zato tovrstno zdravljenje izvajajo le v specialističnih ambulantah. Postopek je dolgotrajen in ga je treba pogosto ponavljati.

Kako naj torej ravna čebelar, ki je alergičen na čebelji strup? Vsekakor zelo previdno. Če je reakcija na čebelji strup zelo huda, je, žal, mogoče tudi to, da človeka tisto, kar je imel tako rad, namreč čebela, tudi ubije. ■